

Hebben boeren inzicht in afspraken rondom data?

Er is de laatste jaren steeds meer aandacht voor data en de risico's die daarbij komen kijken. Wat gebeurt er met jouw data nadat ze gebruikt zijn voor een onderzoek en is het dan nog jouw eigendom? Weten wij eigenlijk nog wel welke data wij allemaal delen en wat daarmee gebeurt? De partners en leden van NAJK vermengden zich in een discussie rondom het thema 'data'.

Tekst: Lievijn Hogeboom (communicatie NAJK) Beeld: Hilde Coolman

Technologie speelt een belangrijke rol in de agrarische sector. En waar technologie is, zijn data. Wat zijn de voor- en nadelen van het verstreken van data die verzameld worden op jouw bedrijf? Heb jij de afspraken rondom het delen van jouw data eigenlijk wel inzichtelijk als agrarisch ondernemer?

Zouden data van de boerderij openlijk gedeeld moeten worden?

Hoewel data een belangrijke pijler zijn binnen de agrarische sector, is de sector wantrouwend over het delen ervan. Individuele bedrijfsdata moeten in handen blijven van de ondernemende boer en tuinder, vindt Cor de Fijter (Flynth): "Data gaan door de jaren heen een eigen leven leiden". Daarnaast kunnen bepaalde data ook gevoelig liggen bij het bedrijf waar ze afkomstig van zijn. "Dan kom je bij dat wantrouwen terecht", stelt Corné Kempenaar (BO Akkerbouw). Hendrik Veldman (DeLaval) denkt dat het een angst van boeren is om gestraft te worden voor hun eerlijkheid als ze data delen en deze daarom wel anoniem moeten worden gebruikt. Volgens melkveehouder en bestuurslid bij HAJK, Monique van Middelaar, zijn boeren wel bereid om data te delen, maar terughoudend: "Want waar gaan deze data heen en wat gaat er allemaal mee gebeuren?" Hilde Coolman, portefeuillehouder akkerbouw bij NAJK, voegt hieraan toe: "Ik denk dat een boer eerder geneigd is om data terug te koppelen richting de

"Ik denk dat het belangrijk is dat je weet bij wie data terechtkomen en met welk doel."

– ERIK VAN OPHOVEN (INTERPOLIS) –

keten of adviesbedrijven, dan dat ze weten dat die data ook naar de overheid gaan." Het is de vraag wat er met de data gebeurt nadat je ze hebt aangeleverd voor een onderzoek. "Hoe krijg je vervolgens die data weer terug, zodat er niet iemand anders mee aan de gang kan gaan?", vraagt Cor de Fijter (Flynth) zich af. "Transparantie is hierin belangrijk en dit is in het verleden te weinig gebeurd". Erik van Ophoven (Interpolis) verduidelijkt dat het er niet om gaat dat data terug moet gaan, maar hoe organisaties data privacy en integriteit waarborgen. "In de AVG wetgeving staan hier regels en richtlijnen over." Volgens Hendrik Veldman (DeLaval) is het van belang dat je als agrarisch ondernemer inzichtelijk hebt welke afspraken je hebt gemaakt rondom het delen van data. Erik van Ophoven (Interpolis) is het hiermee eens en voegt toe: "Ik denk dat het belangrijk is dat je weet bij wie data terechtkomen en met welk doel."

Wie is de eigenaar van de data van een boerenbedrijf?

Wanneer je als boer de data van jouw bedrijf deelt, blijven deze data dan van jou en kun je ze vervolgens weer terugkrijgen? "Wanneer is iets data en wanneer wordt dit informatie?", vraagt Hendrik Arends (Agrifirm) zich af. "Zodra ruwe data verwerkt worden, krijgt het de naam 'informatie' en is het niet meer van de boer". Zijn voorkeur heeft dat boeren zelf kunnen beslissen aan wie en voor hoe lang zij data beschikbaar willen stellen en hier zelf ook inzicht in behouden. Cor de Fijter (Flynth) heeft hier zijn vragen bij. "Als een boer zijn data deelt en beslist dat de conclusie uit een onderzoek hem niet bevalt, kan hij dan aangeven dat hij zijn data terug wil?" Volgens Corné Kempenaar (BO Akkerbouw) is het lastig om over data-eigendom te praten, maar moet je spreken over gebruikersrecht van data. "Als een partij data heeft ontvangen van een agrariër, heeft die partij gebruikersrecht. Maar dan wel zo dat die partij alleen dingen mag doen met de data waarover afspraken gemaakt zijn met de agrariër. De agrariër houdt hiermee zeggenschap over de data." Ook vindt hij dat de partij die de data verwerkt heeft, het ook weer terug moet geven aan de boer. Corné vertelt meer over de Gedragscode Datagebruik Akkerbouw op pagina 18.

Moeten data gratis zijn voor de boer?

"Als je als boer je data deelt, moet je daar ook wat voor terugkrijgen", vindt Hendrik Veldman (DeLaval). Moeten betalen om je eigen data inzichtelijk te krijgen, is volgens hem niet wenselijk, tenzij een partij waarde toevoegt aan jouw data. De aanwezigen concluderen gezamenlijk dat data in principe kosteloos moeten zijn voor de boer, maar dat het logisch is dat als er meerwaarde wordt gecreëerd, daar dan wel wat tegenover staat.

Hebben boeren scherp welke datastromen er op hun bedrijf zijn?

De agrarische sector maakt veel gebruik

NAJK-leden en -partners over het thema 'Data'

"Voor mijn gevoel is het best lastig om die controle te houden"

– MONIQUE VAN MIDDELAAR (HAJK) –

van technologie, maar daardoor worden er ook veel data verzameld. Zowel Hilde Coolman, Monique van Middelaar als Ben Knoef stellen totaal geen zicht te hebben op welke datastromen er zijn op hun bedrijf. "Voor mijn gevoel is het best lastig om die controle te houden", geeft Monique van Middelaar (HAJK) aan. Hilde Coolman: "Ik kan mij vanuit ons bedrijf niet bedenken dat wij ergens een afspraak over datadeeling zwart op wit hebben staan, wel privacyverklaringen bijvoorbeeld, maar niet over waar mijn data eigenlijk heen gaan en wie daar allemaal wat mee doet."

Is er genoeg aandacht voor veiligheid rondom data?

Naast de kansen die data bieden, kunnen ze ook voor veel problemen zorgen. Hendrik Arends (Agrifirm) geeft aan: "Agrifirm is zeer actief in het beveiligen van de datastromen naar boeren." Erik van Ophoven (Interpolis) denkt dat bewustwording en preventie vooral belangrijk zijn als het om veiligheid rondom data gaat. Hij heeft ervaring met bedrijven die 'gehackt' zijn: "Als je ziet wat dat voor een impact heeft op een bedrijf, dat is echt gigantisch!" Daarnaast deelt hij een aantal tips. "Zorg dat je de ramen en deuren van je bedrijf gesloten hebt en wees je bewust van de risico's die er zijn." Volgens hem is

essentiële data zullen te allen tijde gewoon op het bedrijf moeten zijn, zo ben je ook onafhankelijk van de snelheid van je internet, bijvoorbeeld." Daarnaast kan zo iets simpels als het veranderen van je wachtwoord al bijdragen aan de veiligheid van je data, stelt Hendrik Veldman. "Ook al heb je het als bedrijf nog zo goed voorelkaar, hackers kunnen nog steeds binnenkomen via een leverancier als deze zijn data niet goed afgeschermd heeft", deelt Cor de Fijter (Flynth). Hilde Coolman vat samen: "Ik denk dat het begint met inzichtelijk maken welke data je eigenlijk allemaal verzamelt en wat je met iedereen deelt, dat je weet wie het allemaal inziet en wat zij allemaal met deze data doen. Vervolgens is het de zaak na te gaan of het daar allemaal goed beveiligd is." ■

Inzichten uit het gesprek:

- Eigen data moeten kosteloos zijn voor de boer, tenzij er meerwaarde gecreëerd wordt door een partij.
- Veel boeren hebben geen inzicht in de en het uploaden hiervan naar derden op hun bedrijf.
- Veiligheid rondom data begint bij bewustwording daarnaast speelt preventie hierin een belangrijke rol.
- Maak duidelijke afspraken over het delen van data en zorg dat die data ook weer terug kunnen komen bij jou als agrarisch ondernemer.

Deze discussiebijeenkomst met het thema 'Data' is tot stand gekomen met medewerking van Hendrik Arends (Agrifirm), Hilde Coolman (dagelijks bestuurder NAJK met de portefeuille akkerbouw), Cor de Fijter (Flynth), Corné Kempenaar (BO Akkerbouw), Ben Knoef (FrieslandCampina), Jessica Knol (AJF), Monique van Middelaar (HAJK), Erik van Ophoven (Interpolis) en Hendrik Veldman (DeLaval).